

Anne, baba ve akrabalarımız ile ilişkilerimiz

Eskişehir'den Ahmet Kocabey: “Kur’ân, Hadis ve Risâle-i Nur çerçevesinde akraba ve ebeveyn ile ilişkilerimiz nasıl olmalı? Onlardan bize zarar geldiğini düşünürsek aramıza mesafe koymalı mıyız? Özellikle anne ve babamıza mesafeli davranmaya hakkımız var mı?”

Cenâb-ı Hak buyuruyor ki: “Rabbin, yalnız Kendisine ibâdet etmenizi ve ana babaya iyilik etmenizi emretti. Onlardan biri veya her ikisi senin yanında ihtiyarlık çağına erişecek olursa, onlara sakın ‘Öf!’ bile deme, onları azarlama, onlara güzel söz söyle. Onlara merhamet ve tevâzu kanadını ger ve de ki: ‘Ey Rabbim! Nasıl onlar beni küçükken besleyip büyüttülerse, Sen de onlara öylece merhamet buyur.’ Sizin içinizde olanı Rabbiniz hakkıyla bilir. Eğer siz salih kimseler olursanız, muhakkak ki O, Kendisine yönelenler için çok bağışlayıcıdır. Akrabâya, yoksula ve yolda kalmışlara hakkını ver. Malını israf ederek saçıp savurma.”¹

Peygamber Efendimiz (asm) buyuruyor ki: “Şu beş şeyin cezâsı dünyada hemen verilir: 1- Zulüm yapmak, 2- Hâinlik etmek, 3- Anne-babaya eziyet etmek, 4- Akrabalarla ilişkiyi kesmek, 5- Yapılan iyiliği görmemek.”²

Hânesinde ihtiyar anne-babası veya akrabasından ya da îman kardeşlerinden bir amelmande veyâ âciz ve hasta bir şahıs bulunan kimseleri yukarıdaki emirlere dikkat etmeye çağıran Bediüzzaman, bu âyetlerin ihtiyar anne ve baba için beş derece şefkate dâvet ettiğini kaydeder. Bu beş dereceli şefkat dâveti şunlardır:

1- Anne ve babaya “Öf” bile deme! 2- Anne ve babayı azarlama. 3- Anne ve babaya yumuşak sözlü ve tatlı dilli ol. 4- Anne ve babaya merhamet ve tevâzû kanadını ger. 5- Anne ve baba için Rabbine duâ ve niyâzında de ki: “Rabbim! Onlar beni nasıl küçükken besleyip büyüttüler ve beni terbiye ettilerse, Sen de onlara öylece merhamet buyur.”

Saîd Nursî, ihtiyar anne ve babaya gösterilmesi gereken şefkat ve merhametin sebep ve hikmetlerini şöyle sıralar:

1- Dünyada en yüksek hakikat, anne ve babanın evlatlarına karşı şefkatleridir.

2- Dünyada en yüksek hukûk, anne ve babanın şefkatine mukâbil hakları olan hürmettir. Çünkü anne ve baba hayatlarını, çocuklarının hayatları için hiç tereddüt etmeden fedâ etmektedirler.

3- Öyle ise insanlığı kaybolmamış ve canavarlaşmamış her bir evlât, o muhterem, sâdık ve fedâkâr dostlara hâlis şekilde hürmet etmeli, samîmî olarak hizmet etmeli, rızâlarını tahsil ve kalplerini hoşnut etmelidir.

4- O mübârek ihtiyarların vücutlarını ağır görüp ölümlerini arzû etmek çirkin bir alçaklıktır, kara bir vicdansızlıktır, acı bir zulümdür.

5- İhtiyar veya işten düşmüş kişiler aslında içinde barındırılan evin bereket direği, rahmet vesîlesi ve musîbetlerin defedicisi hükmündedirler. Bundan dolayı evinde hasta, sakat veya yaşlı gibi bir aceze barındıran kişi, “Maîşetim dardır; idâre edemiyorum” dememeli, bilâkis onların yüzünden gelen bereket olmasaydı geçim darlığının daha ziyâde olacağını bilmelidir.

Üstad Bedüzzaman’a göre, nihâyet derecede Rahmân, Rahîm, Lâtîf ve Kerîm olan Hâlık-ı Zülcelâl-i ve’l-İkrâm’ın, çocukları dünyaya gönderdiği vakit arkalarından rızıklarının da gayet lâtîf bir biçimde memeler musluğundan gönderdiğine kâinâtta her şey şâhitlik eder. Öyleyse, Hâlık-ı Zülcelâl-i ve’l-İkrâm’ın, çocuk hükmünde bulunan ve çocuklardan daha ziyâde merhamete lâyık ve şefkate muhtaç olan ihtiyarların rızıklarının dahî bereket sûretinde gönderdiğinden şüphe etmemek gerektir. Emin olmalıdır ki, Cenâb-ı Hak onların rızıklarını sırf rahmet hazinesinden gönderir; onların geçimlerini gözü doymayan cimri insanlara yükletmez.

Bedüzzaman Hazretlerine göre, “Şüphesiz ki rızık veren, mutlak kudret ve kuvvet sahibi olan Allah’tır”³ ve “Yeryüzünde yürüyen ve kendi rızıkını yüklenemeyen nice canlının ve sizin rızıkınızı Allah verir”⁴ âyetlerinin ifâde ettikleri hakikati, bütün canlılar hal diliyle bağırp ilân ediyorlar. Hatta değil yalnız insan cinsinden gelen yaşlı, hasta ve özürlü gibi yardıma muhtaç bireylerin, insanlara arkadaş olarak verilen hayvanların rızıkları dahî bereket sûretinde geliyor.⁵

Bedüzzaman, bu hakikati ifâde ettikten sonra der ki: “Ey insan! Madem canavar sûretinde bir hayvan, insanların hanesine misafir geldiği vakit berekete medar oluyor; öyle ise mahlûkatın en mükerreremi olan insan ve insanların en mükemmeli

olan ehl-i iman ve ehl-i imanın en ziyade hürmet ve merhamete şâyan aceze, alîl ihtiyareler ve alîl ihtiyarların içinde şefkat ve hizmet ve muhabbete en ziyade lââyık ve müstahak bulunan akrabalar ve akrabaların içinde dahi en hakikî dost ve en sadık muhib olan peder ve vâlide, ihtiyarlık halinde bir hanede bulunsa, ne derece vesile-i bereket ve vasıta-i rahmet ve ‘Beli bükülmüş ihtiyarlarınız olmasa idi, belalar sel gibi üstünüze dökülecekti’ hadisinin sırrıyla, ihtiyarların ve sakat kimselerin ne derece sebeb-i def’-i musibet olduklarını sen kıyas eyle.

“İşte ey insan! Aklını başına al. Eğer sen ölmezsen, ihtiyar olacaksın ‘Cezâ amel cinsinden gelir’ sırrıyla, sen vâlideynine hürmet etmezsen, senin evlâdın dahi sana hizmet etmeyecektir. Eğer âhiretini seversen, işte sana mühim bir define; onlara hizmet et, rızalarını tahsil eyle. Eğer dünyayı seversen, yine onları memnun et ki, onların yüzünden hayatın rahatlı ve rızkın bereketli geçsin. Yoksa onları istiskal etmek, ölümlerini temenni etmek ve onların nazik ve seri’üt-teessür kalplerini rencide etmek ile ‘Dünyada da, âhirette de kaybetmiştir’6 âyetinin sırrına mazhar olursun. Eğer rahmet-i Rahman istersen, o Rahman’ın vedialarına ve senin hanendeki emanetlerine rahmet et.”

Üstad Hazretleri, yaşlılara ve anne babaya hürmet ve hizmet konusunda talebelerinden de örnek verir: “Âhiret kardeşlerimden Mustafa Çavuş isminde bir zât vardı. Dininde, dünyasında muvaffakiyetli görüyordum. Sırrını bilmezdim. Sonra anladım ki, o muvaffakiyetin sebebi: O zât ise, ihtiyar peder ve vâlidelerinin haklarını anlamış ve o hukuka tam riayet etmiş ve onların yüzünden rahat ve rahmet bulmuş. İnşallah âhiretini de tamir etmiş. Bahtiyar olmak isteyen ona benzemeli.”7

Anlaşıyor ki: Bir Müslüman hiç bir şekilde annesiyle, babasıyla ve akrabalarıyla ilişkilerini koparamaz. Onlardan zarar gelse dahî onlara karşı olan sevgi, saygı ve hürmetini bozamaz. Hiçbir şekilde onlarla arasına mesâfe koyamaz. Özellikle anne ve babamıza mesâfeli davranmaya hakkımız yoktur!

Dipnotlar:

- 1- İsrâ Sûresi, 17/23-26.
- 2- Câmiü’s-Sağîr, 3/2075.
- 3- Zâriyât Sûresi, 51/58.
- 4- Ankebût Sûresi, 29/60.
- 5- Mektûbât, s. 251.
- 6- Hac Sûresi, 22/11.
- 7- Mektûbât, s. 252